

Avrupa Birliği'nde İşsizlikle Mücadele

Arş. Gör. Ercan UŞUN

Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, MANİSA

ÖZET

1990'lı yıllarda Avrupa Birliği'nin temel sorunlarından biri işsizliktir. Dolayısıyla, AB Zirve Toplantıları'ndaki kararların temel hedefi işsizlikle mücadele olmuştur. Bu çalışmada, 1990'lı yıllarda AB'nde tartışılan kararlar ve bu kararların sonuçları incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşsizlik, Avrupa Birliği, İşsizlikle Mücadele, Avrupa Birliği Zirve Toplantıları

Struggle with Unemployment in European Union

ABSTRACT

During 1990s, one of the basic problems in European Union has been unemployment. Consequently, main goal of decisions at the Summit Meeting of EU has also struggled with unemployment. In this study, decisions discussed at EU in 1990s and their conclusions are examined.

Key Words: Unemployment, European Union, Struggle With Unemployment, Summit Meeting of EU

I. GİRİŞ

Avrupa Birliği'nde 70'li yıllardan itibaren gündemde olan işsizlik, özellikle 90'lı yılların ilk yarısında en yüksek oranlara ulaşmıştır. 1997 yılında gerçekleştirilen Amsterdam Zirvesi, AB'nde işsizlik sorununa bakış açısını önemli ölçüde değiştirmiş ve işsizlik, Birliğin temel sorunlarından biri olarak kabul edilmeye başlanmıştır. İşsizlik sorununa ilişkin bu yeni yaklaşım, başta AB'ni kuran Anlaşma olmak üzere birçok alanda yeni düzenlemeleri beraberinde getirmiştir.

Çalışmamızda, öncelikle, AB'nde işsizliğin genel olarak nasıl bir gelişim gösterdiği; 90'lı yıllarda yaşanan işsizliğin yapısı; işsizlikle mücadeleye yönelik ortak kararlar çerçevesinde işsizliğin Birlik açısından ortak bir sorun olarak kabul edilişi ve oluşturulan istihdam stratejisi açıklanmaktadır. İkinci adım, benimsenen istihdam stratejinin uygulamadaki görünümüdür.

Amacımız, ülkemizde son dönemlerde işsizlikle mücadele konusunda özellikle işveren kesiminin AB'ni örnek göstererek ısrarla savunduğu önlemlerin hangi gerekçelerle, nasıl uygulandığı konusunda bir bakış açısı ortaya koymaktır.

II. AB'NDE İŞSİZLİK SORUNU

AB'nde, 70'li yıllardan itibaren yaşanan işsizlik, başlıca iki nedenle açıklanmaktadır (Commission Européenne; 2000):

- Birinci neden, makro ekonomik şokları önleyecek kapasiteye sahip olunamamasıdır. Son 25 yılda işsizlik, 1970 ve 1980 yıllarında yaşanan iki büyük petrol şoku ve 1990'lı yılların başında yaşanan parasal karışıklık nedeniyle artmıştır. Avrupa'da, yaşanan bu olaylar karşısında istihdam kayıpları

önlenememiş; büyüme ve istikrara yönelik ekonomi politikaları oluşturulamamıştır. Avrupa'nın makro ekonomik sorunlara karşı önlemi, Avrupa ekonomik ve parasal birliğinin yaratılması olmuştur.

- İkinci neden ise, işgücü piyasasının tranformasyonunu sağlayacak yeteneğe sahip olunamamasıdır. İşsizliğin uzun dönemli işsizliğe dönüşümü, izlenen işgücü piyasası politikaları ve sosyal koruma sistemleri ile açıklanabilir. Avrupa, işsizlik döneminde gelir kaybına karşı iyi bir güvence sistemine sahiptir; fakat, genel olarak, pasif niteliğe sahip bu yardım, işsizleri yeni bir tercihte bulunmadan önce uzun süreli bir işsizliğe yönlendirmektedir. Avrupa, yeni nitelik ve işlere yönelik bir başlangıç noktası arz edememektedir.

AB'nde işsizliğin gelişimini incelediğimizde; 70'li yılların ilk yarısında ortalama %2.6 olan işsizlik oranının sürekli artarak 90'lı yılların ilk yarısında %10'lara ulaştığı görülmektedir (Bkz. Tablo 1). İşsizlik oranı, özellikle 1993-96 yılları arasında %10'ları aşarak en yüksek düzeylere ulaşmış; buna karşın, 1997 yılından itibaren sürekli azalma eğilimi göstermiştir (Bkz. Tablo 2).

Tablo 1) AB'nde 1970-2001 Dönemi Ortalama İşsizlik Oranları (%)

	1970-1974	1975-1979	1980-1984	1985-1989	1991-1995	1996-2001
Belçika	2.0	6.0	10.0	9.4	8.5	8.6
Danimarka	1.2	5.3	8.0	6.3	8.6	5.4
Almanya	0.9	3.1	5.2	6.4	7.3	8.7
Yunanistan	2.7	1.9	5.4	6.8	8.3	10.6
İspanya	2.9	6.1	16.0	20.0	20.9	17.5
Fransa	2.7	4.8	7.9	10.0	11.1	11.0
İrlanda	6.2	8.8	12.1	16.2	14.5	7.1
İtalya	5.4	6.5	7.6	9.3	10.1	11.1
Lüksemburg	0.0	0.7	2.8	2.4	2.5	2.6
Hollanda	2.0	5.6	9.2	7.8	6.4	4.0
Avusturya	1.6	2.0	3.2	3.1	3.6	4.1
Portekiz	2.4	6.7	7.8	7.3	5.7	5.3
Finlandiya	2.4	5.2	5.1	4.5	13.3	11.3
İsveç	2.2	1.9	3.0	2.2	7.2	7.7
İngiltere	2.4	4.5	9.4	9.9	9.5	6.4
AB	2.6	4.8	8.1	9.4	10.0	9.4

Kaynak: Commission Européenne, 2002, s.48

Tablo 2) AB'nde İşsizlik Oranları (15-64 Yaş Arası Nüfusa Oranla %)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Belçika	6.6	6.4	7.1	8.6	9.8	9.7	9.5	9.2	9.3	8.6	6.9	6.6
Danimarka	7.2	7.9	8.6	9.5	7.7	6.7	6.3	5.2	4.9	4.8	4.4	4.3
Almanya	-	-	6.6	7.9	8.4	8.2	8.9	9.9	9.3	8.6	7.9	7.9
Yunanistan	6.4	7.1	7.9	8.6	8.9	9.2	9.6	9.8	10.9	11.6	10.9	10.2
İspanya	13.1	13.2	14.9	18.6	19.8	18.8	18.1	17.0	15.2	12.8	11.3	10.6
Fransa	8.6	9.1	10.0	11.3	11.8	11.3	11.9	11.8	11.4	10.7	9.3	8.6
İrlanda	13.4	14.7	15.4	15.6	14.3	12.3	11.7	9.9	7.5	5.6	4.2	3.8
İtalya	8.9	8.5	8.7	10.1	11.0	11.5	11.5	11.6	11.7	11.3	10.4	9.4
Lüksemburg	1.7	1.6	2.1	2.6	3.2	2.9	2.9	2.7	2.7	2.4	2.3	2.0
Hollanda	5.8	5.5	5.3	6.2	6.8	6.6	6.0	4.9	3.8	3.2	2.8	2.4

Avusturya	-	-	-	3.9	3.8	3.9	4.4	4.4	4.5	3.9	3.7	3.6
Portekiz	4.8	4.2	4.3	5.6	6.9	7.3	7.3	6.8	5.1	4.5	4.1	4.1
Finlandiya	3.2	6.6	11.7	16.4	16.6	15.4	14.6	12.7	11.4	10.2	9.8	9.1
İsveç	1.7	3.1	5.6	9.1	9.4	8.8	9.6	9.9	8.3	7.2	5.9	5.1
İngiltere	6.9	8.6	9.8	10.2	9.4	8.5	8.0	6.9	6.2	5.8	5.4	5.0
AB	-	-	-	10.2	10.5	10.2	10.3	10.1	9.5	8.7	7.9	7.4

Kaynak: Commission Européenne, 2002, s.173-188'deki tablolardan yararlanılarak düzenlenmiştir.

90'lı yıllarda yaşanan işsizliğin yapısını incelediğimizde; başlıca üç unsur ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki, işsizliğin özellikle kadınlarda yaygın olarak gözlenmesidir. Tablo 3 ve 2'yi kıyaslamalı olarak incelediğimizde; kadın işsizlik oranlarının genel işsizlik oranlarına nazaran yüksek olduğu açıkça görülmektedir. İşsizlik oranının %10.5 olmak üzere en yüksek düzeye ulaştığı 1994 yılında kadın işsizlik oranı %12 düzeyinde gerçekleşmiş; işsizlik oranının %7.4'e düştüğü 2001 yılında ise kadın işsizlik oranı %8.7'e inebilmiştir.

Tablo 3) AB'nde Kadın İşsizlik Oranları (15-64 Yaş Arası Aktif Nüfusa Oranla %)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Belçika	10.4	9.8	10.0	11.5	12.7	12.7	12.5	11.9	11.6	10.3	8.5	7.4
Danimarka	7.6	8.6	9.2	9.9	8.5	8.1	7.5	6.2	6.0	5.4	4.8	4.9
Almanya	-	-	8.5	9.6	10.1	9.6	9.8	10.7	10.0	9.1	8.3	8.1
Yunanistan	10.8	11.9	12.9	13.6	13.7	14.1	15.2	15.2	16.7	17.6	16.5	15.4
İspanya	19.8	19.5	21.0	24.1	26.1	25.3	24.4	23.4	21.8	18.7	16.7	15.5
Fransa	11.3	11.6	12.4	13.2	13.8	13.5	13.9	13.7	13.4	12.6	11.2	10.5
İrlanda	14.6	15.8	16.0	16.0	14.6	12.5	11.8	9.9	7.3	5.5	4.2	3.7
İtalya	13.5	12.9	13.0	14.5	15.4	16.1	15.9	16.1	16.1	15.5	14.3	12.9
Lüksemburg	2.5	2.3	2.8	3.3	4.1	4.3	4.2	3.9	4.0	3.3	3.1	2.4
Hollanda	8.5	7.9	7.2	7.5	7.9	8.1	7.7	6.6	5.0	4.3	3.6	3.0
Avusturya	-	-	-	5.0	4.9	5.0	5.2	5.4	5.4	4.7	4.3	4.3
Portekiz	6.7	5.9	5.1	6.7	7.9	8.2	8.2	7.6	6.4	5.2	5.0	5.1
Finlandiya	2.7	5.2	9.6	14.4	14.9	15.1	14.9	13.0	12.0	10.7	10.6	9.7
İsveç	1.7	2.8	4.4	7.3	7.8	7.8	9.0	9.5	8.1	7.1	5.8	4.9
İngiltere	6.4	7.3	7.5	7.8	7.2	6.7	6.3	5.8	5.3	5.0	4.7	4.4
AB	-	-	-	11.5	12.0	11.8	11.8	11.7	11.1	10.2	9.3	8.7

Kaynak: Commission Européenne, 2002, s.173-188'deki tablolardan yararlanılarak düzenlenmiştir.

Tablo 4) AB'nde Genç İşsizlik Oranları (15-24 Yaş Arası Aktif Nüfusa Oranla %)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Belçika	14.6	14.2	15.4	20.7	23.2	22.9	22.1	22.0	22.1	22.7	17.0	17.6
Danimarka	10.5	10.7	11.7	12.8	10.2	9.6	9.7	7.7	7.3	8.8	7.0	8.5
Almanya	-	-	6.5	8.0	8.8	8.8	10.0	10.8	9.8	9.1	9.1	9.4
Yunanistan	21.5	22.7	25.2	26.8	27.7	28.5	31.0	30.8	30.1	31.3	29.4	28.1
İspanya	28.1	27.1	30.2	38.5	40.2	37.8	37.1	34.5	31.1	25.6	22.6	21.5
Fransa	19.2	21.0	23.1	27.1	28.7	26.9	28.4	28.3	25.6	23.3	19.7	19.5
İrlanda	19.4	22.4	24.4	25.3	23.0	19.5	18.2	15.3	11.3	8.4	6.5	6.6
İtalya	26.9	25.5	26.7	30.1	31.9	33.3	33.6	33.5	33.5	32.3	30.7	28.1
Lüksemburg	3.8	3.1	3.8	5.2	7.1	7.2	8.2	7.9	6.9	6.9	7.2	7.5
Hollanda	8.1	7.8	8.1	10.6	10.9	11.4	11.1	9.1	7.6	6.7	5.6	5.5
Avusturya	-	-	-	6.3	5.7	5.6	6.3	6.7	6.4	5.4	5.3	5.8

Portekiz	10.7	9.4	10.4	12.8	15.0	16.5	16.7	15.1	10.5	8.9	8.8	9.3
Finlandiya	9.3	16.3	26.4	33.6	34.0	29.7	28.0	25.2	23.5	21.4	21.3	19.7
İsveç	4.4	7.6	13.2	22.0	22.0	19.0	20.5	20.6	16.6	13.6	11.3	11.1
İngiltere	10.4	13.9	16.3	17.5	16.4	15.3	15.0	13.7	13.1	12.8	12.3	11.9
AB	-	-	-	20.3	21.0	20.4	20.8	20.1	18.6	17.0	15.5	14.9

Kaynak: Commission Européenne, 2002, s.173-188'deki tablolardan yararlanılarak düzenlenmiştir.

90'lı yıllarda yaşanan işsizliğin ikinci temel unsuru, toplam işsizler içerisinde genç işsizlerin payının oldukça yüksek olmasıdır. Tablo 4'ü Tablo 2 ile kıyaslamalı olarak incelediğimizde; genel işsizlik oranının %10'lara ulaştığı yıllarda, genç işsizlik oranının %20'yi aştığı görülmektedir. Ayrıca, Genç işsizliğin en düşük olduğu ülkeler, Lüksemburg, Danimarka ve Avusturya iken; en yüksek olduğu ülkeler Yunanistan, İtalya ve İspanya'dır.

Tablo 5) AB'de Uzun Süreli (En az 1 Yıl) İşsizlik Oranları (Aktif Nüfusa Oranla %)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Belçika	4.8	4.2	4.0	4.5	5.6	5.8	5.7	5.5	5.6	4.9	3.8	3.0
Danimarka	2.9	3.2	2.9	3.1	2.9	2.3	2.1	1.7	1.5	1.2	1.0	0.9
Almanya	-	-	2.3	3.2	3.8	4.0	4.3	4.9	4.9	4.4	4.0	3.9
Yunanistan	3.4	3.5	3.8	4.2	4.4	4.6	5.2	5.3	5.9	6.5	6.1	5.4
İspanya	8.2	7.9	8.1	10.7	12.9	12.3	11.7	10.8	9.4	7.3	5.9	5.1
Fransa	3.6	3.5	3.6	4.1	4.7	4.7	4.8	5.0	4.9	4.4	3.7	2.9
İrlanda	9.8	9.9	9.4	9.7	9.4	7.8	7.1	6.1	3.9	2.6	1.6	1.3
İtalya	-	-	-	5.8	6.7	7.3	7.5	7.5	7.0	6.9	6.4	5.9
Lüksemburg	0.5	0.4	0.4	0.7	0.9	0.7	0.9	0.9	0.8	0.7	0.5	0.5
Hollanda	3.3	2.9	2.5	2.9	3.1	3.1	2.8	2.3	1.7	1.3	1.1	0.8
Avusturya	-	-	-	-	1.0	1.0	1.1	1.2	1.3	1.1	1.0	0.9
Portekiz	2.0	1.6	1.2	1.8	2.6	3.1	3.3	3.2	2.1	1.7	1.6	1.5
Finlandiya	1.2	2.5	4.3	6.0	6.1	5.7	5.4	4.7	4.0	3.0	2.8	2.5
İsveç	0.1	0.2	0.6	1.5	2.5	2.5	2.9	3.4	3.1	2.2	1.8	1.2
İngiltere	2.3	2.5	3.5	4.3	4.2	3.7	3.2	2.6	1.9	1.7	1.5	1.3
AB	-	3.2	3.7	4.6	5.2	5.2	5.2	5.1	4.7	4.2	3.7	3.3

Kaynak: Commission Européenne, 2002, s.173-188'deki tablolardan yararlanılarak düzenlenmiştir.

İşsizliğin bir diğer unsuru ise, işsizlik sürelerinin uzunluğudur. Tablo 5'i incelediğimizde, en az 1 yıldan fazla işsiz olanların aktif nüfusa oranının %5'leri aştığı görülmektedir. Bunun anlamı, AB'nde toplam işsizlerin yarısı ve hatta Yunanistan, İtalya ve İspanya gibi ülkelerde yarısından fazlasının 1 yıldan fazla süreli işsiz olmasıdır.

III. AB'DE İŞSİZLİKLE MÜCADELEYE YÖNELİK ORTAK KARARLAR

1993 yılında Komisyon tarafından hazırlanan "Büyüme, Rekabet ve İstihdam" başlıklı "Beyaz Kitap" Avrupa Birliği'nin işsizlikle mücadele konusundaki başlangıç aşaması olarak kabul edilebilir. Nitekim, Essen Zirvesi'nde "Beyaz Kitap"a dayanarak "Birinci Eylem Planı" oluşturulmuştur.

1) Essen Zirvesi (9-10 Aralık 1994)

Zirve'de kabul edilen Eylem Planı şöyle özetlenebilir (Conseil Européen; 1994):

a) Mesleki eğitime yatırımı teşvik ederek çalışanların istihdam perspektiflerinin iyileştirilmesi.

Mesleki nitelik, özellikle gençler açısından önemli bir rol oynayacaktır. Teknolojik gelişime uyum sağlama ve sahip olunan işi yitirme riskinin azaltılması amacıyla sürekli maksimum düzeyde kimse bir mesleki eğitimden yararlanmak zorundadır.

b) Büyümenin istihdam ağırlıklı olması.

Bunun için;

ba) Çalışanların rekabet gereğine uyumunun sağlanması açısından daha esnek bir iş organizasyonu,

bb) İstihdam yaratıcı yatırımları teşvik edecek ve verimlilik artışına dayalı bir ücret politikası,

bc) Özellikle bölgesel düzeyde ve yeni ihtiyaçlara cevap veren (örneğin çevre ve sosyal hizmetler alanında) teşvik tedbirlerinin uygulanması gerekmektedir.

c) Dolaylı işgücü maliyetlerinin, özellikle nitelikli olmayan çalışanların işe girme kararlarını etkilemek amacıyla yeterli ölçüde azaltılması.

Dolaylı işgücü maliyetleri sorunu, ancak güçlü bir ekonomi, sendikalar ve politik çevreyle çözümlenebilir.

d) İşgücü piyasası politikasının etkinleştirilmesi.

Bunun için, işgücünün motivasyonunu bozan uygulamaların terkedilerek, pasif politikalardan aktif işgücü piyasası politikalarına yönelmesi uygun olacaktır.

Bir iş aramaya yönelik kişisel motivasyon işgücü piyasasının geneli üzerinde etkili olacaktır. Özellikle gelir yardımlarının tanımlanmasında bu unsurun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

İşgücü piyasası araçlarının belirli aralıklarla saptanması zorunlu ve etkili bir yöntemdir.

e) İş bulma yeteneğinden yoksun (dışlanmış) gruplara yönelik önlemlerin teşviki.

Eğitimden yoksun kalan ve hiçbir niteliğe sahip olmayan gençlerin bir işe veya mesleki eğitime yerleştirilmesi uygun olacaktır.

Uzun süreli işsizlikle mücadele işgücü piyasası politikasının bir önceliği olmalıdır. İşsizlik sürelerinin uzunluğu ve ihtiyaçları açısından işgücü piyasasının dışında kalan gruplar büyük ölçüde farklılık gösterdiğinden, işgücü piyasasında bu gruplar için farklı politik önlemlere gerek vardır. Yaşlı çalışanlar ve işsiz kadınların içinde buldukları zor durum da aynı ölçüde dikkati gerekli kılmaktadır.

Madrid ve Dublin Zirveleri'nde alınan kararlar, Essen Stratejisinin devamı niteliğindedir.

2) Madrid Zirvesi (15-16 Aralık 1995)

Madrid Zirvesi'nde AB Konseyi üye devletlere yıllık programlarında istihdam için aşağıdaki eylem alanlarına yer vermelerini tavsiye etmiştir (Conseil Européen, 1995):

- a) Özellikle işsizler için mesleki eğitim programlarına yer verilmesi,
- b) Çalışma biçimleri ve süreleri açısından işletme düzeyinde esnek stratejilerin geliştirilmesi,
- c) İşsizliğin önlenmesi için dolaylı işgücü maliyetleri konusunda gelişme sağlanması,
- d) İşgücü yoğun istihdamı teşvik etmek açısından gerekli bir unsur olarak, verimliliğe dayalı ücret ılımlılığının sürdürülmesi,
- e) Bir iş arama gayretini ortadan kaldırma boyutuna varmayacak ölçüde, sosyal koruma sistemlerinin etkinliğinin maksimum düzeye ulaştırılması,
- f) Pasif işsiz koruma politikalarından istihdam yaratan aktif önlemlere geçilmesi konusunda ısrarlı davranılması,
- g) İşgücü arz ve talep edenler arasındaki enformasyon mekanizmalarının önemli ölçüde iyileştirilmesi,
- h) Bölgesel istihdam girişimlerinin teşvik edilmesi.

3) Dublin Zirvesi (13-14 Aralık 1996)

Dublin Zirvesi'ne göre (Conseil Européen, 1996):

- a) Ekonomi politikasında, ekonomik büyüme ve istihdama dayalı makro ekonomik stratejinin sürdürülmesi,
- b) Mal ve hizmet piyasalarını modernize etmeye yönelik gayretlerin artırılması ve yeni istihdam kaynaklarından yararlanılması,
- c) İşgücü piyasasının etkinliği ve insan kaynaklarına yatırım konusuna ağırlık verilmesi,
- d) Üye ülkelerce hazırlanan istihdam programlarında, makro ekonomik politika ile yapısal politikalar arasındaki bağın güçlendirilmesi gerekmektedir.

4) Amsterdam Zirvesi (16-17 Haziran 1997)

AB'nde istihdam konusunda atılan en önemli adım ise, 1997 yılında gerçekleştirilen "Amsterdam Anlaşması" olmuştur. Bu anlaşmanın temel özelliği, istihdamı "Birliği ilgilendiren bir sorun" olarak kabul etmesi ve Birlik Anlaşmasına "İstihdam" başlığı altında yeni maddelerin (m.125-130) ilave edilmesidir. Buna göre (Commission Européenne; 1997; s.97-98):

- a) Üye ülkeler, istihdamı artırmayı bir Birlik sorunu olarak kabul edecekler ve bu açıdan politikalarını Birlik'le koordineli olarak yürüteceklerdir. (m.126)
- b) Birliğin faaliyet alanlarının bütününde istihdam üzerindeki etki gözönünde bulundurulacak ve yüksek bir istihdam düzeyini gerçekleştirme amacı hesaba katılacaktır. (m.127)
- c) Anlaşma çokyanlı bir denetim prosedürünü tanımlamakta; "İstihdam Klavuzları", "Ulusal İstihdam Eylem Planları" ve "AB Ortak İstihdam Raporu"

olmak üzere üç dokümana yer vermektedir. Üye ülkeler, Komisyonun önerileri doğrultusunda Konsey tarafından hazırlanan İstihdam Klavuzu'na uygun olarak Ulusal Eylem Planlarını belirleyeceklerdir. Komisyon bu sonuçlara dayanarak Birliğin istihdam durumunu ve istihdam için ilkeler içeren AB Ortak İstihdam Raporu'nu Birlik Konseyi'ne sunacaktır. Böylece, üye ülkelere farklı önerilerde bulunulabilecektir. (m.128)

5) Lüksemburg Zirvesi (20-21 Kasım 1997)

Lüksemburg Zirvesi'nde, Amsterdam Anlaşması'ndaki yeni istihdam bölümü esas alınarak bir "Avrupa İstihdam Stratejisi" oluşturulmuştur.

19 tedbiri içeren bu strateji 4 başlık altında toplanmıştır.

a) İstihdam edilebilirliğin (meslek edinme kapasitesinin) iyileştirilmesi

aa) Üye ülkeler, genç işsizliği ve uzun süreli işsizliği önleyici ve kişisel ihtiyaçlara uygun olarak erken tercihe dayanan bir mesleğe yerleştirme stratejisi geliştireceklerdir.

Bunun için her üye devlet 5 yıl içerisinde -bu süre işsizlik oranı yüksek olan ülkelerde daha uzun olabilir- aşağıdaki hedeflere ulaşmalıdır:

- Her gence 6 ay boyunca işsiz kalmadan önce yeni bir iş, mesleki eğitim veya staj imkanı sağlanması,
- Yetişkin işsizlere 12 ay boyunca işsiz kalmadan önce kişisel mesleki eğilimlerini geliştirme ve yeni bir başlangıç imkanı sağlanması.

ab) Pasif önlemlerden aktif önlemlere geçilmesi

Tazminat ve mesleki eğitim sistemleri işsizleri bir iş aramaya veya bir mesleki eğitim almaya yönlendirmelidir. Bu nedenle, her üye devlet;

- Bir işe yerleşmelerini kolaylaştırmaya yönelik aktif önlemlerden yararlanan kişi sayısını arttırmalıdır.

ac) Bir ortak yaklaşımın oluşturulması

İşsizlerin bir işe yerleştirilmesi konusunda sadece üye devletlerin gayretleri yeterli olmayacaktır.

- Mesleki eğitim imkanları, iş deneyimi, staj ve bir işe yerleştirmeye yönelik diğer önlemler konusunda, farklı eylem sorumluluklarına sahip olacak biçimde, sosyal ortakların da (işveren ve sendikalar) davet edilmesi kaçınılmazdır.
- Üye devletler ve sosyal ortaklar hayat boyu eğitim imkanlarının geliştirilmesi konusunda daha fazla gayret sarf edeceklerdir.

ad) İşe yönelik okul döneminin kolaylaştırılması

Okuldan ayrılan gençlerin işgücü piyasasına girme yetenekleri oldukça düşüktür. Bu nedenle, her üye devlet:

- Okuldan ayrılan gençlerin sayısını azaltacak biçimde mevcut eğitim sistemlerini iyileştirmeli,
- Çıraklık eğitim sistemleri geliştirerek, gençlerin teknolojik ve ekonomik değişime uyum kapasitesini ve işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelikleri arttırmalıdır.

b) Girişimciliğin geliştirilmesi

ba) Sermaye piyasalarının gelişimini sağlayan risk koşullarını iyileştirerek işletmelerin çalışma ve yönetimlerinin kolaylaştırılması

Avrupa Yatırım Bankası tarafından sağlanacak kolaylıklar ve üye devletlerin gayretleriyle yeni işletmeler daha kolay yaratılabilecektir. Üye devletler, KOBİ'lerin üzerindeki idari ve mali yükümlülükleri azaltmak ve basitleştirmek zorundadırlar. Bu amaçla, her üye devlet;

- KOBİ'lerin özellikle ek istihdam yaratmaları açısından idari yükümlülüklerinin ve genel masraflarının azaltılmasına büyük bir dikkat göstereceklerdir.
- Yeni KOBİ'lerin oluşturulması ve bağımsız çalışmanın teşviki amacıyla, özellikle ücretliler üzerindeki vergi ve sosyal yükümlülükleri azaltacaklardır.

bb) Yeni istihdam biçimlerinden yararlanılması

AB eğer istihdam açığını ortadan kaldırmak istiyorsa, yeni teknoloji ve diğer yeniliklerden yararlandığı gibi, potansiyel istihdam kaynaklarının tamamından da etkin bir biçimde yararlanmalıdır. Bu amaçla, üye devletler;

- Bölgesel düzeyde, sosyal ekonomide ve henüz piyasa tarafından karşılanmayan ihtiyaçları gidermeye yönelik yeni istihdam alanları yaratmak amacıyla bütün imkanları ve bu konudaki engelleri araştırmalıdır.

bc) Mali sistemin istihdama daha elverişli duruma getirilmesi ve işgücü üzerindeki vergi ve diğer yasal yükümlülüklerin ağırlığının azaltılması (1980'de %35 olan yasal yükümlülük oranı, 1995'te %42'ye ulaşmıştır). Her üye devlet;

- Kamu finansmanı ve sosyal güvenlik sistemlerinin finansman dengelerini gözardı etmeksizin, düşük ücretli ve özellikle kalifiye olmayan çalışanlar üzerindeki mali yükün ve ücret dışı maliyetlerin azaltılmasını sağlamalıdır. Gerektiğinde, enerji ve kirlenmenin vergilendirilme yöntemleri araştırılacaktır.
- Zorunlu olmaksızın ve sınır ötesi rekabete yol açmayacak ölçüde, hizmetler üzerindeki KDV'nin azaltılması araştırılacaktır.

c) İşletmelerin ve çalışanların uyum yeteneğinin arttırılması

ca) İş organizasyonu ve çalışma biçimlerinin modernleştirilmesi.

Bunun için;

- Sosyal ortaklar, işletmelere verimlilik ve rakabet gücü kazandırılması ve esneklik ve güvence arasında gerekli dengenin sağlanması amacıyla, özellikle sektörel ve işletme düzeyinde, iş organizasyonlarının modernleştirilmesi ve esnek çalışma formülleri konusunda uzlaşmaya davet edilmelidirler. Örneğin, çalışma sürelerinin yıllık olarak belirlenmesi, çalışma sürelerinin azaltılması, ek çalışma saatlerinin azaltılması, kısmi süreli çalışmanın geliştirilmesi, hayat boyu eğitim ve kariyerin kesintiye uğraması gibi konularda anlaşmalar sağlanabilir.
- Her üye devlet, farklı çalışma biçimlerine uyumlu sözleşme türlerine ilişkin yasal mevzuatın oluşturulmasını araştıracaktır. İşletme

ihtiyaçlarıyla uyumlu bu tür sözleşmelerle çalışan kimseler daha tatmin edici bir güvence ve daha iyi bir mesleki statüden yararlanmalıdır.

cb) İşletmelere uyum yeteneği kazandırılması

- İşletmelerin nitelik düzeyini yükseltmek amacıyla üye devletler, insan kaynaklarına yatırım yapılabilmesinin önündeki engelleri (özellikle mali engelleri) araştırarak ve gerektiğinde, işletme oluşumunu geliştirmek için mali ve diğer teşvik tedbirlerine yer vereceklerdir. İstihdama yönelik engelleri azaltmak ve işgücü piyasasının ekonominin yapısal dönüşümüne uyum kapasitesini arttırmak için yeni düzenlemeleri araştıracaklardır.

d) Fırsat eşitliği politikalarının güçlendirilmesi

da) Kadın ve erkek arasındaki ayrımın ortadan kaldırılması

Üye devletler, kadınların istihdam oranını arttırmak için fırsat eşitliğini sağlamalıdır. Belirli sektör ve mesleklerde kadın veya erkeklerin katılımındaki dengesizliğe eşit ölçüde dikkat edilmelidir. Üye devletler;

- Kadın ve erkek işsizlik oranları arasındaki farkın azaltılmasına gayret edecekler; belirli sektör ve mesleklerde kadınların düşük veya diğerlerinin üzerinde katılımına karşı harekete geçeceklerdir.

db) Çalışma hayatı ile aile hayatının uyumlaştırılması

Kariyerin kesintiye uğraması, ailesel işten ayrılma ve kısmi süreli çalışma alanındaki politikalar kadın ve erkekler için önemli bir unsurdur. Kadınların çalışma hayatına girmelerini ve orada kalmalarını kolaylaştırmak için çocuk ve yaşlılara yönelik bakım hizmetlerinin kalitesinin yeterli düzeye ulaştırılması gerekmektedir. Bu nedenle üye devletler;

- Çocuk ve yaşlı bakımı alanındaki mevcut yetersizlikleri gidermeye yönelik gayret sarfedeceklerdir.

dc) Aktif hayata yeniden katılımın kolaylaştırılması

Üye devletler;

- Kadın ve erkeklerin bir süre ayrıldıktan sonra aktif hayata yeniden katılımının sağlanmasına ve yeniden katılımı engelleyen faktörlerin ortadan kaldırılmasına büyük önem göstereceklerdir.

dd) Özürlü kimselerin aktif hayata katılımının desteklenmesi

Üye devletler;

- Özürlülerin aktif hayata katılmada karşılaştıkları güçlüklerle de büyük önem göstereceklerdir. (Conseil Européen, 1997)

AB'nde işsizlikle mücadele konusundaki bir diğer önemli gelişme, 23-24 Mart 2000 tarihinde gerçekleştirilen Lizbon Zirvesi'nde alınan ortak kararlardır.

9) Lizbon Zirvesi (23-24 Mart 2000)

Lizbon Zirvesi'nde AB için yeni bir stratejik hedef belirlenmiştir. Buna göre; AB, gelecek 10 yıl içinde dünyanın en yüksek rekabet gücüne sahip, dinamik ve bilgiye dayalı, istihdamın nitelik ve miktarını artıran sürdürülebilir bir ekonomik büyüme yeteneğine sahip ve daha geniş sosyal bütünleşmeyi içeren bir

ekonomisi haline gelecektir. Bu hedefin gerçekleşmesi, aşağıdaki unsurları içeren bir stratejiyi gerekli kılmaktadır:

a) Rekabet ve yenilik gücünü artırmak için yapısal reformların gerçekleştirilmesi ve iç piyasanın bütünleşmesi gibi, enformasyon toplumunun ve AR-GE ihtiyaçlarına cevap veren politikalar aracılığıyla, bilgiye dayalı bir toplum ve ekonomiye dönüşümün gerçekleştirilmesi,

b) İnsan kaynaklarına yatırım yapan ve sosyal dışlanmaya karşı savaşan Avrupa Sosyal Modelinin modernize edilmesi,

c) Ekonomi alanında gelişimin koşullarının ve makro ekonomik politikalarla uyumlu büyüme perspektiflerinin sürdürülmesi (Conseil Européen, 2000).

Lizbon Zirvesi'nde benimsenen bu strateji, Stokholm (23-24 Mart 2001), Barcelona (15-16 Mart 2002) ve Brüksel (20-21 Mart 2003) Zirvelerinde alınan kararlarla desteklenmiştir.

IV. AB'NDE İŞSİZLİKLE MÜCADELEYE YÖNELİK UYGULAMALAR

AB'nde 90'lı yıllarda gerçekleşen zirve toplantılarında işsizlikle mücadeleye yönelik alınan ortak kararların şekillendirdiği düzenlemeler, “ücret artışlarında ılımlılık”, “pasif politikalarından aktif istihdam politikalarına yönelme” ve “işgücü piyasasının esnekleştirilmesi” olmak üzere üç başlık altında ele alınabilir.

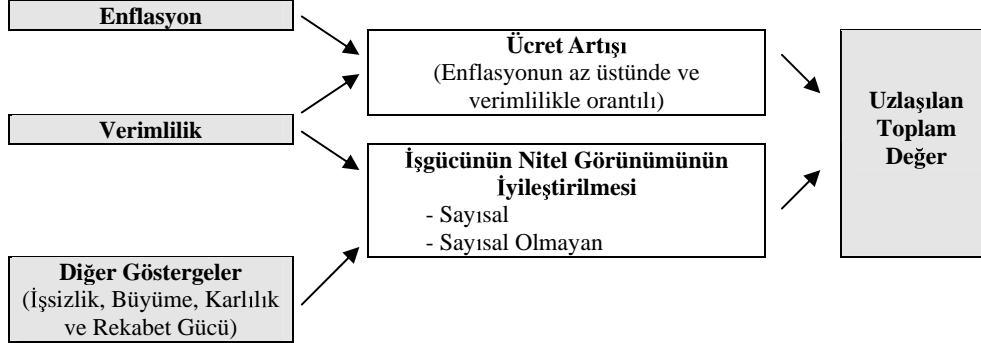
1) Ücret Artışlarında İlimlilik

İşgücünün verimliliği ölçüsünde bir reel ücret artışı hedefi, 1993 yılındaki resesyon sürecinde büyük önem taşımıştır. Bu uygulamayla, üretim ve yatırımlarda bir hareketlilik sağlanarak işletmelerin rekabet gücü ve verimliliği artırılmaya çalışılmıştır (FREYYSINET, 2002, s.13).

Ücret artışlarında ılımlılığın sağlanması açısından birçok ülkede oluşturulan sosyal paktlar etkili olmuştur. Örneğin İrlanda'da, 1987'de hükümet değişiminden sonra merkezi düzeydeki düzenlemelerle uygulama arasında ilişki kurmak üzere, işverenler, sendikalar ve hükümet arasında ülkenin ekonomik durumu (yüksek işsizlik, kamu açığı ve yüksek kamu borcu ve faiz oranı) görüşülmüş ve ülkenin dış rekabet gücünü artırmak amacıyla bir “Ulusal Ekonomiyi Kurtarma Paktı (Programme for National Recovery)” oluşturulmuştur. İlimli ücret artışı, vergileme, sosyal mevzuat vb. konularda anlaşmaya dayanan pakt, reel etkilerin eşit olarak dağıtılmasında belirleyici olmuş ve başarı sağlanmıştır. Yine, 1990-1993 döneminde uygulanan ve ılımlı ücret koşulunu içeren pakt (Programme for Economic and Social Progress) ve işten çıkarma koşullarını düzenlemek, kısmi süreli çalışanların korunmasını iyileştirmek vb. amaçlarla uygulanan paktların (“Programme for Competitiveness and Work (1994-1996)”; “Partnership 2000 (1997-2000)”; “Programme for Prosperity and Fairness (2000-2002)”) etkili olduğu kabul edilmektedir (UGHETTO, 2002, s.88).

Ücret artışlarının ılımlılığı sadece işverenler tarafından değil; aynı zamanda işçi sendikaları tarafından kabul görmüştür. Örneğin, Avrupa Sektörler Federasyonu (Fédération Sectorielles Européennes-FSE) tarafından, bir Avrupa ücret referans normu tanımlanmıştır. Oluşturulan ücret normu şöyledir:

Şekil 1) Avrupa Ücret Referans Normu

Kaynak: DUFRESNE, 2001, s.7

Bu normun belirlenmesindeki amaç, ücretlilerin enflasyon karşısında satın alma güçlerinin korunması, sermaye ve işgücü arasında verimlilik dağılımına bağlı bir artış sağlanmasıdır (DUFRESNE, 2001, s.8).

Ücret normu, sadece bir federasyon tarafından belirlenmemiş; Şekil 2’de birkaç örneği yer alan diğer federasyonlarda kendi normlarını belirlemişlerdir.

Şekil 2) Ücret Düzenleme Önerileri

Kurumlar	Ücretin Belirleyicileri	Yararlanma Biçimi
La CES ¹	Enflasyon + Ulusal Ortalama Verimlilik Oranında	Uzlaşılabilir Toplam Değer (Ücretler + Niteliksel Görünüm)
Les FSE ²		
FEM ³	Minimum Enflasyon + Verimlilik Oranında	Uzlaşılabilir Toplam Değer (Ücretler + Niteliksel Görünüm)
FSE-THC ⁴	Minimum Enflasyon + Ulusal Ort. Verimlilik eğer Sektörel Verimlilik Ulusal Ortalamasının üzerinde ise Sektörel Verimlilik oranında	Uzlaşılabilir Toplam Değer (Ücretler + Niteliksel Görünüm)

Kaynak: DUFRESNE, 2001, s.7 Not:(1):Confédération Européenne des Syndicats (Avrupa Sendikalar Konfederasyonu); (2):Fédération Sectorielles Européennes (3)La Fédération Européenne des Métallurgistes (Avrupa Madenciler Federasyonu); (4):Fédération Syndicale Européenne du Textile, de l’Habillement et du Cuir (Avrupa Tekstil, Hazır Giyim ve Derici Sendikaları Federasyonu)

2) Pasif Politikardan Aktif İstihdam Politikalarına Yönelme

1993 resesyonundan sonra bütün ülkeler pasif istihdam politikası harcamalarının ve sosyal transfer niteliğindeki yan ödemelerin etkinleştirilmesine yönelik reformlar gerçekleştirmişlerdir (FREYYSINET, 2002, s.14).

Örneğin, İngiltere 1996’dan sonra “Jobseeker’s Allowance (iş arama

ödeneği” girişimi ile, tazminat koşullarını oldukça azaltmıştır. Bu reform tartışma konusu olmaksızın, 1997’den başlayarak uygulanan “New Deal” programı, farklı işsiz kategorilerine dört seçenektan birini tercih etme imkanı sunmaktadır. Bunlar: sübvans edilmiş istihdam; bir gönüllü çalışma organizasyonuna yerleştirme; çevreyle ilgili veya tüm gün eğitimi içeren bir projeye iştiraktır (LEFRENSE, 1998, s.2).

Yine, Danimarka’da 1994 yılında başlayan genel işgücü piyasası reformu kapsamında, Nisan 1996’dan itibaren, pasif yardımların dışında, gençlere eğitim ve istihdam sağlamaya yönelik özel bir program uygulanmaya başlanmıştır. Bu program, başlangıçta 25 yaşın altındaki, işsizlik sigortasından yararlanmayan ve zorunlu eğitimini tamamlamayan genç işsizleri kapsarken; Ocak 1999’dan itibaren kapsamı genişletilmiş ve 25 yaşın altındaki düzenli işsizlik ödeneği alan bütün gençler kapsama alınmıştır. Programa göre, 6 aydan fazla süre işsiz kalan gençler, hem bir hakka sahip olacaklar, hem de bir yükümlülükle karşı karşıya bulunacaklardı. Kazanılan hak, işsizlik yardımı adı altında bir gelir elde etmek; karşı karşıya bulunulan zorunluluk ise, 18 ay süreyle belirli kurslara katılmaktır. Bu programın temel amacı, genç işsizleri motive etmek, eğitim almalarını sağlamak ve onlara sıradan bir iş bulmaktır. Danimarka genç istihdamı programının kısa ve uzun dönemli sonuçları üzerine yapılan çalışmalar, bu programın Danimarka’daki genç işsizliğinin düşürülmesinde önemli bir etkiye sahip olduğu sonucunu ortaya koymaktadır (GÜNDOĞAN, 2001, s.79).

3) İşgücü Piyasasının Esnekleştirilmesi

Bir diğer önemli uygulama ise, farklı ülkelerde kendi koşulları içerisinde, işgücü piyasalarının esnekleştirilmesidir. Ücretin verimliliğe endekslenmesi, ücret esnekliğine katkı sağlarken, çalışma süreleri de esnekleştirilerek yeni istihdam imkanları yaratılmaya çalışılmıştır.

15 üye ülkede, 2000 yılı ilkbaharında çalışma koşulları konusunda gerçekleştirilen ankete göre; Avrupa ortalaması olarak haftalık çalışma süresi 1995 yılında 38 saat iken, 2000 yılında bu süre 36.7 saate düşmüştür. 1995-2000 döneminde ücretli ve bağımsız çalışanların haftalık çalışma süresi oldukça farklı bir gelişim göstermiştir (BODIN, 2001, s.2).

Tablo 6) Avrupa Birliği’de İstihdamın Haftalık Çalışma Sürelerine Göre Dağılımı (%)

	10 saatten az	10-19 saat	20-29 saat	30-39 saat	40-44 saat	45 saatten fazla
1995	1	5	9	36	26	23
2000	2	5	9	35	28	20

Kaynak: BODIN, 2001, s.10

Ülke bazında incelediğimizde, Hollanda, İngiltere ve Belçika haftalık 30 saatten az çalışma süresi bakımından, diğer ülkelerden daha fazla gelişim göstermiştir. Ayrıca, kısmi süreli çalışma açısından Hollanda ve İrlanda 1995-2000 döneminde %7 oranında bir gelişim gösterirken, bu ülkeleri %4 gelişme hızıyla Belçika ve Avusturya izlemiştir (BODIN, 2001, s.10).

Sektörel açıdan bakıldığında ise, kısmi süreli çalışma içerisinde hotel-

restoran işletmeciliğinin payının %32 olduğu, diğer hizmetlerin payının %28, büyük alışveriş merkezlerinin payının ise %21 olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra, gece çalışmanın sırasıyla, hotel-restoran işletmeciliği, sağlık hizmetleri, taşımacılık ve haberleşme hizmetlerinde yoğunlaştığı; Pazar günleri çalışmanın ise, yine başta hotel-restoran olmak üzere, tarım, taşımacılık, haberleşme ve diğer hizmet sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir (BODIN, 2001, s.12).

1995-2000 döneminde haftalık 10 saatten az süreli çalışmada kadınların payı daha güçlü bir artış göstermiştir (BODIN, 2001, s.16).

VI. SONUÇ

AB'nde, işsizlikle mücadele konusunda benimsenen ücret normu, işgücünün verimliliğini esas almakta ve enflasyonun altında bir ücret artışı kesinlikle öngörülmemektedir. Ücret normunun belirlenmesindeki temel amaç, işgücü maliyetini düşürmek değil, sermaye ve işgücü arasında verimliliği esas alan bir bölüşümü sağlamaktır.

İşsizlik ödeneği ve diğer işsizlik sürecinde yapılan yardımlar, yeniden bir iş sahibi olunmasını kolaylaştırmaya yönelik eğitim harcamalarına dönüştürülmeye çalışılmaktadır. Yine burada temel amaç, söz konusu ödemelerin ortadan kaldırılarak işverene avantaj kazandırmak olmayıp; yapılan harcamaların bir iş sahibi olmayı kolaylaştıracak biçimde yeniden yapılandırılmasıdır.

Çalışma sürelerinde esnekliğin gerekçesi, işgücü maliyetini azaltmak değil; çalışma koşullarının istihdama katılımı artıracak biçimde yeniden düzenlenmesidir. Nitekim, özellikle kadın istihdamı açısından bu konuda başarıdan söz edilebilir.

Ülkemiz açısından bakıldığında, işsizliğin temel nedenlerinin AB'de olduğu gibi, konjonktürel nitelikteki şoklar (petrol şokları gibi) ve sosyal koruma sistemlerinden kaynaklandığını söylemek oldukça zordur. Zira, işsizlik sürecinde işsizlere yardım, sosyal güvenlik sistemimize henüz yeni dahil edilmiş bir uygulama olduğu gibi; işsiz kalmanın işsizlere yapılan yardım açısından herhangi bir avantaj sağladığını söylemek de mümkün değildir. Kısacası, ülkemizde işsizlik sürelerinin uzamasının gerekçesi sosyal koruma sisteminin sağladığı avantajlar değildir. İstihdamın yaklaşık yarısına yakın bir kısmının tarımsal alanda faaliyet gösterdiği gerçeğini dikkate alırsak; çalışma sürelerinde sağlanacak esneklik, sadece istihdamın yarısını ilgilendiren bir düzenleme olacaktır. Üstelik, mevcut enflasyon ortamında çalışma sürelerinin azaltılarak ücret düzeyinde buna paralel ortaya çıkacak azalış, kısmi süreli çalışanları potansiyel birer işsiz olmaktan kurtaramayacaktır. Oysa, ülkemizde işsizlik, büyük ölçüde kırsal kökenlidir. Dolayısıyla, işsizlik, kırsal yörelerde istihdam yaratılamamasının bir sonucudur. Bu durum kentleşme sorununun da nedenini oluşturmaktadır. Toplam istihdam içerisinde tarım sektörünün payı her geçen gün azalıyor olmasına karşın; bunun yansımaları kentsel işsizlik oranlarındaki artıştır. Kısacası, ülkemizde işsizliğin nedenleri yapısal bir nitelik taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- BODIN Raymond-Pierre** (2001), "Hétérogénéité des Formes de Travail et d'Emploi en Europe: Etat des lieux et défi pour les acteurs", Conférence sur "L'Avenir du Travail, de l'Emploi et de la Protection Sociale", Annecy, 18-19 Janvier
- Commission Européenne** (1997), "Version Consolidée Du Traité Instituant La Communautés Européenne", Office Des Publications Officielles Des Communautés Européennes, ISBN: 92-828-1641-9, Luxembourg, s.97-98
- Commission Européenne** (2000), "La stratégie européenne pour l'emploi: Investir dans les ressources humaines, investir dans des emplois plus nombreux et de meilleure qualité"
(http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/empl_esf/empl2000/invest_fr.pdf)
- Commission Européenne** (2002), "L'emploi en Europe 2002: Evolution récente et perspectives", Office des publications officielles des Communautés européennes, ISBN 92-894-3889-4, Luxembourg
- Conseil Européen** (1994), "Conseil Européen Réunion des 9 et 10 Décembre 1994 à Essen", Press:0, Nr:00300/94, 09.12.1994
(<http://ue.eu.int/newsroom/LoadDoc.asp?BID=76&DID=54761&from=&LANG=1>)
- Conseil Européen** (1995), "Conseil Européen De Madrid: 15 et 16 Decembre 1995: Conclusions De La Présidence", Press:0, Nr:00400/95, 16.12.1995
(<http://ue.eu.int/newsroom/LoadDoc.asp?BID=76&DID=54769&from=&LANG=1>)
- Conseil Européen** (1996), "Conseil Européen De Dublin: 13 et 14 Décembre 1996: Conclusion De La Présidence", Press:0, Nr:SN401/1/96, 16.12.1996
(<http://ue.eu.int/newsroom/LoadDoc.asp?BID=76&DID=44225&from=&LANG=1>)
- Conseil Européen** (1997), "Conseil Européen Extraordinaire Sur L'Emploi Luxembourg: 20 et 21 Novembre 1997: Conclusions De La Présidence", Press:0, Nr:SN300/97, 20.11.1997
(<http://ue.eu.int/newsroom/LoadDoc.asp?BID=76&DID=56856&from=&LANG=1>)
- Conseil Européen** (2000), "Conseil Européen De Lisbonne: 23 et 24 Mars 2000: Conclusions De La Présidence", Press No:0, Nr:100/1/00, 24.03.2000
(<http://ue.eu.int/newsroom/LoadDoc.asp?BID=76&DID=60940&from=&LANG=1>)
- DUFRESNE Anne** (2001), "Le Branche, Niveau Stratégique Dans La Coordination Des Négociations Collectives?", Chronique Internationale de l'Institut de Recherches Economiques et Sociales, n° 73, Novembre
- FREYSSINET Jacques** (2002), "Trou d'Air, Récession ou Rupture? Continuités et Inflexion Dans Les Politiques de l'Emploi", Chronique Internationale de l'Institut de Recherches Economiques et Sociales, n° 78, Septembre
- GÜNDOĞAN Naci** (2001), "Genç İşsizliği", Anadolu Üniv. Yayın No:1320, İİBF Yayın No:173, Eskişehir
- LEFRENSE Florence** (1998), "Un New Deal en faveur des jeunes et des chômeurs de longue durée: Royaume-Uni", Chronique Internationale de l'Institut de Recherches Economiques et Sociales, n°:50, Janvier
- UGHETTO Pascal** (2002), "Priorité à la compétitivité ou aux niveaux de vie? (Irlande)" Chronique Internationale de l'Institut de Recherches Economiques et Sociales, n°:78, Septembre